

SIIPIRIKKO 1/78

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
 PL 119 80101 Joensuu 10
 Puheenjohtaja: Risto Juvaste 80510 Onttola Puh. 80293
 Varapuheenjohtaja: Reijo Erola Keskuskoulu B 5 81280 Uimaharju puh.77232
 Sihteeri: Jouni Pursiainen 80330 Reijola puh. 87175
 Rahastonhoitaja: Juhani Hyttinen Sorvarinkatu 6 80150 Joensuu 15
 puh. 821482
 Muut hallituksen jäsenet: Matti Kapanen Purjetie 14 as 7 80160
 Joensuu 16 puh. 821760
 Kimmo Koskela 80910 Kulho puh. 81170
 Paavo Liimatta Purjetie 14 as 6 80160 Joensuu 16
 puh. 821616
 Kari Varonen Honkapolku 13 80220 Joensuu 22 puh. 32304
 Lehden toimituskunta: Juhani Hyttinen, Matti Kapanen ja Paavo Liimatta
 Tilausasiat: Lehti ilmestyy 3 kertaa vuodessa. Jaetaan jäsenille jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v. 1978 18 mk (opiskelijat 10 mk).
 Siipirikon tilausmaksu v. 1978 18 mk. Irtonumerot 4 mk (+ 2 mk postituskuluja).
 Yhdistyksen postisiirtotili: KU 879 55 - 8/Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y./Hyttinen Sorvarinkatu 6 80150 Joensuu 15
 Kansi Hiiripöllö (valokuvannut Esko Lappi)

SISÄLLYSLUETTELO	Sivu
Pöllöt 1977 Pohjois-Karjalassa: Kimmo Koskela	2
Pöytä/haukanpesäkortti: Risto Juvaste	14
Rengastusluvut ja rengastajat Pohjois-Karjalassa	15
Satunnaisvieraana: - Sitruunavästäräkki (Motacilla citreola) keväällä 1971 Lieksassa: Esko Lappi	16
- Sitruunavästäräkki (Motacilla citreola) syksyllä 1973 Joensuussa: Matti Kapanen	18
- Nuoren sitruunavästäräkin (Motacilla citreola) määrittämisestä: Matti Kapanen	19
Tiedonanto	24
Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys pähkinänkuoressa: Risto Juvaste	25
Yhdistyksen kirjastosta	29
Ilmoituksia	30
Vol 1977	32

★ = Valtakunnallisen (Suomen lintutieteellisen yhdistyksen) rari-teettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.
 ☆ = Alueellisen rari-teettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.

POHJOIS-KARJALAN LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS R.Y.
 esittäytyy tässä vuoden 1978 ensimmäisessä Siipirikossa.

Mm. sääntöjen, toimintakertomuksien ja v. 1978 toimintasuunnitelman perusteella saanet kuvan yhdistyksemme toiminnasta. Toteat varmaan, ettei lintutieteellinen yhdistyksemme ole niinkään "tieteellinen" klubi vaan lähinnä tavallinen harrastajakerho, johon myös aivan aloittelevat lintuharrastajat niin nuoret kuin vanhatkin ovat tervetulleita.

Saatat huomata myös, että olemme toimineet varsin Joensuu-keskeisesti, vaikka toiminta-alueenamme on koko Pohjois-Karjala. Erityisesti tätä epäkohtaa pyrimme korjaamaan toimittamalla tällä kertaa lehden ilmaiskappaleita maakuntamme luonnonsuojeluyhdistyksille, kouluille ja kirjastoille.

Toivomme erityisesti, että lintuharrastustoiminta vieriisi seuduilla, missä vielä ei ole toimintaa. Paikallisen harrastuksen lisääntyä voimme jo muutaman aktiivisen lintumiehen ja -naisen voimin perustaa paikallisen alaosaston viemään harrastusta eteenpäin. Siihen tapaan se alkoi Joensuussakin kuutisen vuotta sitten.

Jos et ole vielä jäsen, ota meihin yhteyttä yksin tai yhdessä muiden harrastajien kanssa. Tule mukaan.

Terveisin

Risto Juvaste

Hallituksen järjestäytymiskokous 25.1.1978. Henkilöt vasemmalta: Kari Varonen, Kimmo Koskela, Risto Juvaste, Matti Kapanen, Jouni Pursiainen ja Juhani Hyttinen. Kuvasta puuttuvat Reijo Erola ja Paavo Liimatta.

PÖLLÖT 1977 POHJOIS-KARJALASSA

Kimmo Koskela

Vuosi 1977 oli taas kunnan pöllövuosi. Pikkujyrsijöiden paljoudesta johtuen lähes kaikki pöllörajit esiintyivät runsaina. Niinpä edellisvuoteen (KOSKELA & KOSKELA 1976) verrattuna reviirien määrä oli noin 3,5-kertainen eli 448 kpl. Pöllönkuunteluretkiä tehtiin keväällä paljon, noin 40, kuuntelukilometrejä kertyi n. 1400 ja -kertoja vastavasti n. 700. Kuunteluretkitiedot on osittain arvioitu ja samoja seutuja on laskettu paikoin useita kertoja. Havaintoja tuli kaikkiaan 16 kunnan alueelta. Kesälahdelta, Nurmekselta ja Valtimolta ei saatu tietoja (ks. taulukko 1). Keväällä 1977 perustettiin puolenkymmentä vakioreittiä, jotka on tarkoitettu kuunnella joka kevät samoilla menetelmillä ainakin kahdesti sopivalla säällä vertailukelpoisen aineiston saamiseksi. Reitit luultavasti kierrettiin suunnitelmien mukaisesti, mutta niistä on maininta vain parilla lomakkeella, joten yhteenvetoa niistä ei tällä kertaa voi tehdä.

Pöllölomakkeen palauttivat seuraavat henkilöt: Markku Alanen, Kari Antikainen, Reijo Erola, Tuomo Eronen, Risto Juvaste, Arto Juvonen, Juhani Hyttinen, Matti Kapanen, Lauri Karttunen, Jukka Kinnunen, Kari Koskela, Kimmo Koskela, Esko Lappi, Mauri Leivo, Paavo Liimatta, Juha Miettinen, Jouni Pursiainen, Jouko Tiussa ja Kari Varonen. Ahkerimmat pöllöjen parissa puurtajat on alleviivattu. Havaintoja on saatu melkoisesti myös lehtikirjoitusten avulla (yleisötiedot). Lomakkeiden palauttaneiden lisäksi suullisia tai kirjallisia yksittäishavaintoja pesivistä pöllöistä ovat ilmoittaneet seuraavat henkilöt: P. Ahola, V. Hassinen, Mirja Kailaheimo, L. Kinnunen, H. Kontkanen, H. Kontturi, J. Kuosmanen, K. Leppänen, J. Leskinen, R. Lievonen, K. Lyytikäinen, M. Mononen, O. Ojaluoto, O-P. Pietiläinen, M. Riikonen, J. Rynänen, J. Savolainen, J. Silkelä, Mauri Tahvanainen, P. Tolvanen, V.A. Turunen, Timo ja Toivo Varis.

Taulukossa 1 on eritelty lajeittain reviiirit varmoiksi ja todennäköisiksi pesinnöiksi. Taulukon ulkopuolelle on jätetty (ei laskettu reviiiriksi) vain kerran pesimäaikana tavattu yksinäinen oleilija.

Varmaksi pesinnäksi on tulkittu esim. (häätäntynyt) varoiteleva emolintu, mikä koskee lähinnä lapin- ja suopöllöä. Soidintava koiras tai pari on laskettu reviiiriksi, vaikka soidinta olisi kuultu vain kerran.

Vuosi 1977 meni P-K:ssa suotuisesti vaaratilanteisiin nähden ja kaikki pöllöjen parissa touhuajat selvisivät ainakin täysissä ruumiinvoimissa. Kolahduksia kypärään ja verinaarmuja päähän, kuten muuallekin tuli Strix-lajeilta. Toisaalta pöllötkin säilyivät onneksi ilman

vakavampia vammoja.

MIELENKIINTOISIA PÖLLÖRETKIÄ

Keväällä ja alkukesällä tehtiin useita mielenkiintoisia ja pöllöisiä retkiä, joista mainittakoon joitakin.

14-15.3. kuunneltiin Liperissä 54 km:n reitti, jossa kuuntelukertoja oli 42 ja atrappina nokkahuilu. Pöllöjä kuultiin peräti 34 yksilöä, joista 12 lehto-, 12 sarvi- ja 10 helmipöllöä (MA, MK & KV). Maaliskuun 20:ntenä kuultiin yhdellä retkellä Tohmajärven-Värtsilän alueella 28 helmipöllöä ja Pohjois-Karjalassa harvinainen huuhkaja (TE). Reitti oli n. 80 km pitkä ja kulki Tohmajärven kirkonkylän itä- ja eteläpuolella.

Liperin-Polvijärven alueella kuunneltiin huhtikuun 9. ja 10. välisenä yönä n. 75 km:n reitti, jossa kuuntelukertoja oli 44. Retkellä kuultiin 14 sarvipöllöä, 12 helmipöllöä ja 4 viirupöllöä eli yhteensä 30 huutelijaa (MA, JH, KaK & JP).

Myös antoisia pönttöjen tarkastusretkiä tehtiin. 11.4. tarkastettiin Pyhäselän Haavanpään-Ruunavaaran seudulla 7 pönttöä, joissa oli viisi helmipöllön pesää ja yksi lehtopöllön pesä. Helmipöllöllä oli pöntöissä yhteensä 29 munaa ja noin 65 myyrää (KiK).

Samana kuun 19. päivänä tehtiin tarkastusretki Pyhäselän, Suhmuran-Hammaslahden suunnille, jolloin käytiin kymmenellä pöntöllä. Alku ei ollut lupaava, sillä neljä ensimmäistä pönttöä olivat tyhjiä. Lopussa olikin pesä: neljä lehtopöllöllä ja kaksi helmipöllöllä. Yhteismunamäärä oli 35 eli keskimäärin lähes kaksi munaa/pesä (KiK).

Tällaisilla retkillä unohtuvat joidenkin vuosien kymmenien tyhjien pönttöjen tarkastusten aiheuttamat turhautumat.

Kunta	Huuhkaja (Ehuv)	Hiiri- pöllö (Sulu)	Varpus- pöllö (Gpas)	Lehto- pöllö (Salu)	Viiru- pöllö (Surs)	Lapin- pöllö (Sneb)	Sarvi- pöllö (Actu)	Suo- pöllö (Afia)	Helmi- pöllö (Afun)	Summa
Eno	-	-	-	1/1/0	1/0/1	6/4/2	1/0/1	-	10/3/7	19/8/11
Ilemantsi	-	-	-	1/1/0	1/1/0	1/1/0	-	-	7/0/7	9/2/7
Joensuu	-	-	1/0/1	3/3/0	1/1/0	-	13/8/5	1/0/1	7/5/2	26/17/9
Juuka	1/0/1	-	-	-	-	-	-	-	1/0/1	2/0/2
Kiichtelysv.	-	1/1/0	-	-	2/0/2	1/1/0	-	-	8/3/5	12/5/7
Kitee	-	-	-	2/1/1	-	1/1/0	2/2/0	1/0/1	10/5/5	16/9/7
Kontiolahti	-	-	-	1/1/0	1/1/0	3/2/1	6/4/2	-	7/6/1	18/14/4
Lieksa	2/0/2	1/1/0	-	-	-	3/2/1	2/1/1	11/2/9	-	19/6/13
Liperi	-	1/1/0	-	15/1/4	4/0/4	1/1/0	38/4/34	2/2/0	30/1/29	91/10/81
Oulokumpu	1/0/1	-	1/1/0	1/0/1	7/0/7	-	10/3/7	-	37/10/27	57/14/43
Polvijärvi	-	-	-	-	5/0/5	-	10/0/10	-	10/0/10	25/0/25
Pyhäselkä	-	1/0/1	-	12/10/2	-	-	12/10/2	-	26/20/6	51/40/11
Rääkkylä	-	1/1/0	-	1/0/1	1/0/1	3/3/0	10/0/10	-	9/1/8	25/5/20
Tohmajärvi	1/0/1	-	-	1/0/1	-	-	8/7/1	-	46/12/34	56/19/37
Tuupovaara	-	-	-	-	1/1/0	1/0/1	-	-	-	2/1/1
Värtsilä	-	-	-	-	-	-	7/5/2	-	13/2/11	20/7/13
Summa	5/0/5	5/4/1	2/1/1	37/17/20	24/4/20	17/13/41	120/45/75	6/3/3	232/70/162	448/157/291

Taulukko 1. Pöllöreviiirit kunnittain Pohjois-Karjalassa. Luvut vasemmalta oikealle tarkoittavat reviirien yhteismäärä/varmat pesinnät/soidinreviiirit.

Laji	Tarkastetut pöntöt	Rengastukset Poikueita/poik.	Pyydystetyt emot
Hiiripöllö (Sur ulu)	-	1/4	-
Lehtopöllö (Str alu)	n.40	12/56	5
Lapinpöllö (Str neb)	-	3/8	-
Viirupöllö (Str ura)	n.20	2/5	-
Sarvipöllö (Asi otu)	-	-/36	-
Helmpöllö (Aeg fun)	n.80	-/n.140	9
Telkämpöntöt	n.100	-	-
Yht.	n.240	-/n.249	+ 14 = n.263

Taulukko 2. Tarkastetut pöllöpöntöt ja pöllörengastukset P-K:ssa vuonna 1977.

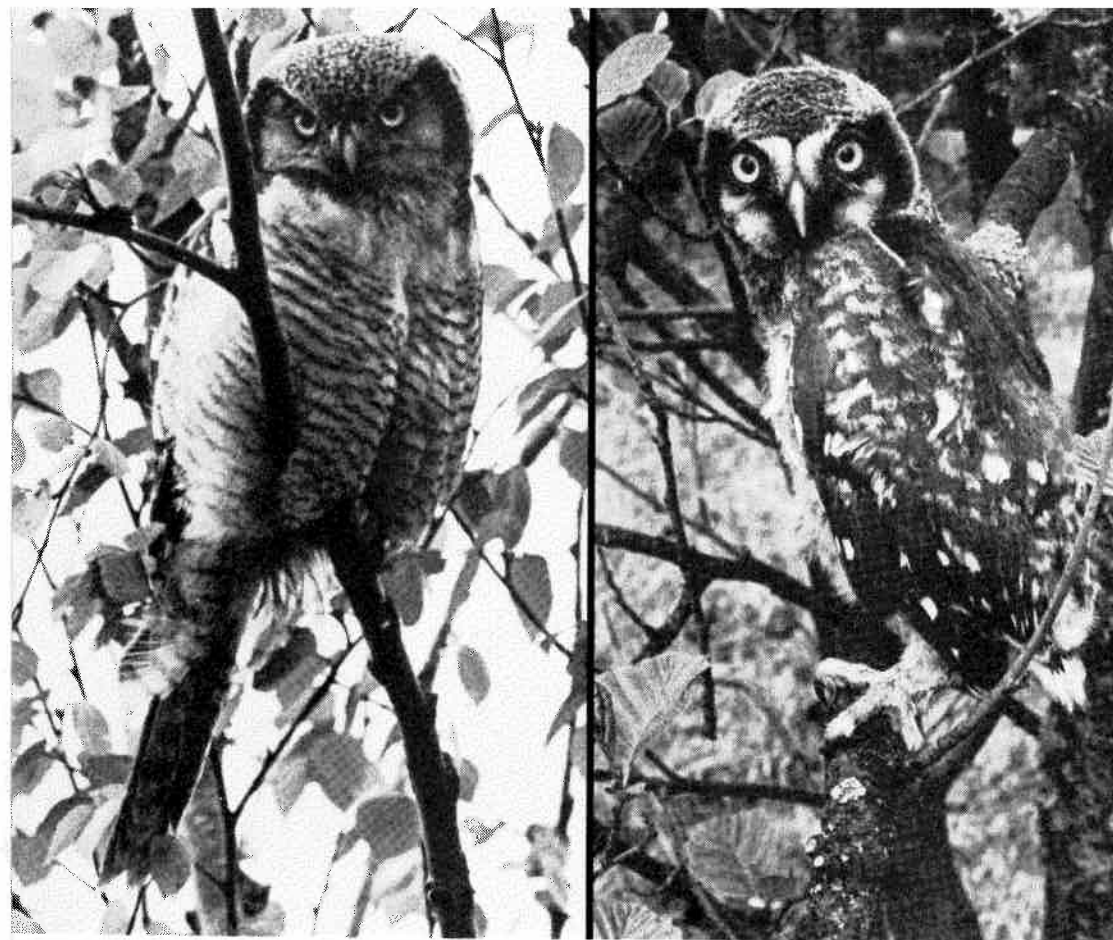
HUUHKAJA *Bubo bubo*

Ensimmäistä kertaa Siipirikon pöllökatsausten aikana on ilmoitettu myös huuhkajahavaintoja. Outokummun Palopäessä Umpilammella kuultiin soidinta maaliskuun alusta huhtikuun lopulle, lintu myös nähtiin (P. Turunen). Tohmajärven Saariossa oli koiras soitimella 20. maaliskuuta (TE). Lieksan Riihivaarassa oli huuhkaja huhuillut kaatopaikalla 27.4-5.5. Myöhemmin kuultiin ääntä vielä heinäkuussa (EL, MR). Lieksassa laji oli huhuillut myös Ruunaan rajavartioaseman länsipuolella keväällä, jossa se myös oli nähty (E. Matikainen). Juuan Vuokon seudulla todettiin pysyvä reviiiri (H. Lehtoranta), mutta havainnosta ei ole tarkempia tietoja. Lisäksi huuhkaja on lentänyt lankoihin pääsiäisenä Enossa Ukkolan sahalla ja kuollut.

HIIRIPÖLLÖ *Surnia ulula*

Lajista tehtiin runsaasti havaintoja edellisvuosiin verrattuna. Liperin Puomäestä löydettiin pesä vanhasta variksenpesästä metsäsaarekkeesta (V. Turunen). Pesästä rengastettiin neljä poikasta, joista yksi kuoli. Rääkkylän Kiesjärvellä löytyi pesä telkämpöntöstä, jossa oli viisi poikasta. Kaksi poikasta kuitenkin kuoli pönttöön (O-P.P.). Lieksan Nurmijärven Särkkälammella on tavattu heinäkuussa poikue, jossa neljä poikasta (PT). Lieksan Kuorassa on myös nähty kesällä yksinäinen hiiripöllö (V.A.T.). Kiihtelysvaaran Kastelammella tavattiin kesällä kaksi poikasta ja emot hakkuuaukiolla (JL).

Pyhäselän Mansikka-ahossa oli hiiripöllö soitimella 6. huhtikuuta klo 8.00 (JP). Noin viiden kilometrin päässä Ruunavaarassa lensi 16. toukokuuta iltahämärissä sama laji, ehkä sama yksilökin, alle kymmenen metrin päästä helmipöllön pesällä naarasta pyydystettäessä. Myöhemmin ei lajista ole minkäänlaista havaintoa etsinnöistä huolimatta. (KiK).

Rääkkylän tuikeakatseinen hiiripöllöemo ja poikanen (valok. O-P. Pietiläinen).

LEHTOPÖLLÖ *Strix aluco*

Lajia tavattiin yllättävän runsaasti aikaisempiin vuosiin verrattuna. Havainnot jakaantuivat yhdeksän kunnan alueelle reviiirisumman ollessa 37. Nimenomaan Liperistä löytyi erittäin vahva kanta kevätkuuntelujen yhteydessä, 15 reviiiriä. Se on enemmän kuin yleensä "voiton" vieneellä Pyhäselällä, mistä nyt löytyi tusinan verran lehtopöllöpaikkoja.

Liperistä löytyi vain yksi pesä telkämpöntöstä. Vastaavasti Pyhäselästä löydettiin 10 pesää pöntöistä. Lajin pesinnässä on edelleen ha-

Näiden lajien pesällä on syytä olla varovainen. Viereisellä sivulla lapinpöllö (valok. K. Varonen), yllä vasemmalla viirupöllö (valok. M. Kapanen) ja oikealla lehtopöllö päivätorkkuilla (valok. Kari Koskela).

vaittavissa se erikoinen piirre, että soidinta ei kuulu vanhoilla pesimäpaikoilla, joilla on edelleenkin pesä, useista atrapilla houkuttelukerroista huolimatta. Pyhäselästä on puolenkymmentä tällaista taupausta katsausvuodelta. Lehtopöllöllä oli suuret muna- ja poikasmäärät; kuusimunaiset pesyeet olivat tavallisia ja rengastettujen poikuiden keskikoko oli 4,7 poikasta/pesä.

LAPINPÖLLÖ *Strix nebulosa*

Laji esiintyi ennätysellisen runsaana, kuten kai muuallakin maan keski- ja pohjoisosissa. Reviirejä tuli tietoon 17. Soidinta ei kuulu aktiivisesta yökuuntelusta huolimatta lainkaan, mutta pesintöjä todettiin 11.

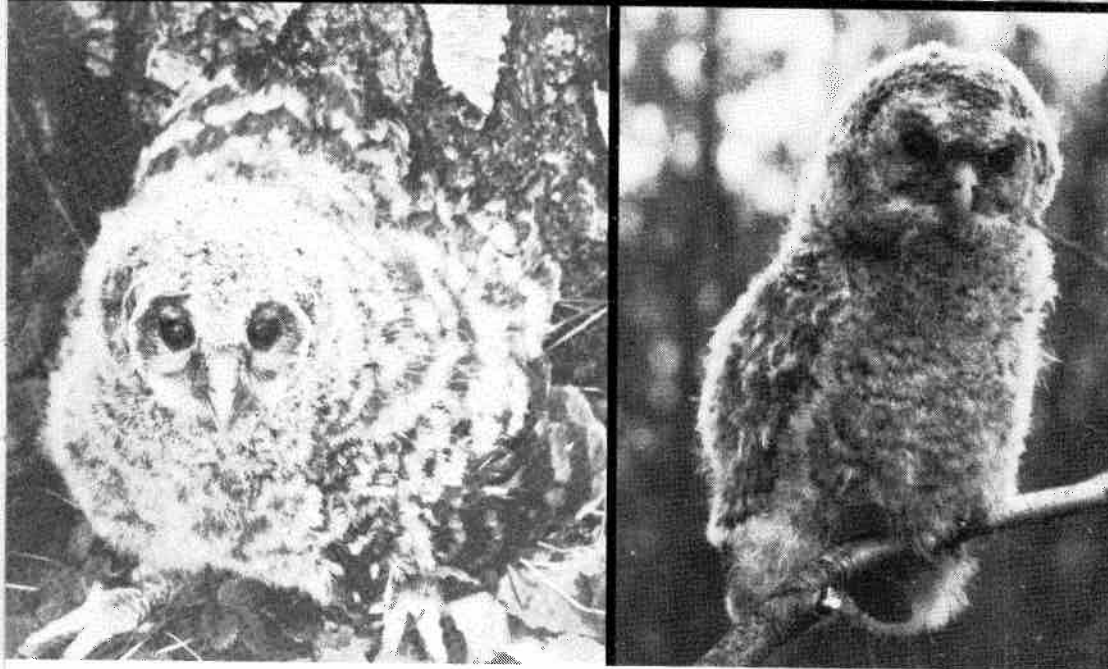
Enosta ilmoitettiin kuusi reviiriä. Koivuvaarassa pesi lapinpöllöpari vanhassa hiirihaukan pesässä ja kasvatti ainakin 2 poikasta (RK). Pirttivaarassa tavattiin emo ja pesästä lähtenyt poikanen (UH), sekä Palovaarassa (KL & JS) ja Savivaarassa (O.O.) emoja ja pesästä lähteneitä poikasia. Lisäksi Enossa on tavattu kesällä aikuisia lapinpöllöjä Koivuvaarassa ja Löytöjärvellä.

Kontiolahdella lajista tehtiin kolme havaintoa. Jakokosken Kalliovaarassa rengastettiin kaksi poikasta (RJ). Selkiellä oleili lapinpöllöpoikue kesäaikaan useita kuukausia (HKn) ja Taivaanpankolla myös pitkään kesällä yksinäinen pöllö.

Rääkkylästä tuli tietoon kolme pesintää. Rajaselässä oli pesä vanhassa kanahaukan pesässä, josta kolme poikasta rengastettiin (MK ym.). Vajaan viiden kilometrin päässä oli varoitteluva pöllö, mutta koivussa olevalle pesälle ei päässyt kiipeämään. Viereisestä kuusesta käsin pesä todettiin tyhjäksi (HKi, MK). Kieskankaalla tavattiin emoja poikaslintuja (O-P.P.).

Liperin Tutjunniemestä löytyi pesä 22.5. poikasten äänien avulla. Pesä oli 10 metrin korkeudella haukan pesässä ja siinä oli 3 poikasta, jotka rengastettiin (MA, JH, JP & JT). Emo oli katala ja pudotti kypärän pesälle kiipeäjän pästä iskien sen jälkeen kynsillä kasvoille (JP).

Ilomantsin Kätkäjärvellä nähtiin kesäkuussa usein yksi yksilö kantomassa ruokaa ja lisäksi kuultiin nokan napsuttelua (MT). Kiihtelyvaaran Röksässä seikkaili poikue pitkin kesää maalaistalojen pihoililla. Emot olivat käyneet ottamassa kivetä niille tarjottuja kuolleita myyriä. Syyskuussa käytiin paikalla tarkistuskäynnillä ja tavattiin vielä yksi, luultavasti nuori lapinpöllö (KiK). Kiteen Heinoniemessä oli pesä isossa haukanpesässä koivussa (LKi). Tuupovaaran Koverossa havaittiin saalistava yksilö usein pihapiirissä heinä-syyskuussa (MM).

Edellisen kuva-aukeaman lajien pesänsä jättäneitä poikasia. Ylhäällä lapinpöllö (valok. K. Varonen), alhaalla vasemmalla viirupöllö (J. Hyttinen) ja oikealla lehtopöllö (J. Pursiainen).

VIIRUPÖLLÖ *Strix uralensis*

Viirupöllöäkin havaittiin huomattavasti edellisvuosia runsaammin ja melko tasaisesti ympäri lääniä kymmenessä kunnassa. Reviirejä oli yhteensä 24, mutta vain neljä varmaa pesintää todettiin. Epäilemättä lähes kaikki havaitut viirupöllöt olivat pesiviä, mutta laji ei juuri pesi pönttöihin ja pesät ovat siten vaikeasti löydettäviä. Liperin Ahonkylässä uuhki pari 18.3. muut soidinhavainnot koskevat koirasta.

Joensuun "vakioviirupöllöt" Repokalliolla huomasivat vaihtaa pesäpaikan syrjäisempään pönttöön ja saivat kolme poikasta lentoon. Muut pesä- tai poikashavainnot olivat seuraavat: Ilomantsin Pallosessa tavattiin poikue (MR), Kontiolahden Puntarikoskella rengastettiin poikue (PL), ja Tuupovaaran Pirttijärvellä nähtiin lentopoikue (JM). Lisäksi tavattiin Kiihtelysvaaran Heinävaaralla yksinäinen viirupöllö heinäkuussa.

SARVIPÖLLÖ *Asio* otus

Laji oli erittäin runsas. Edelliseen vuoteen verrattuna löydettiin yli nelinkertainen määrä reviirejä eli 120.

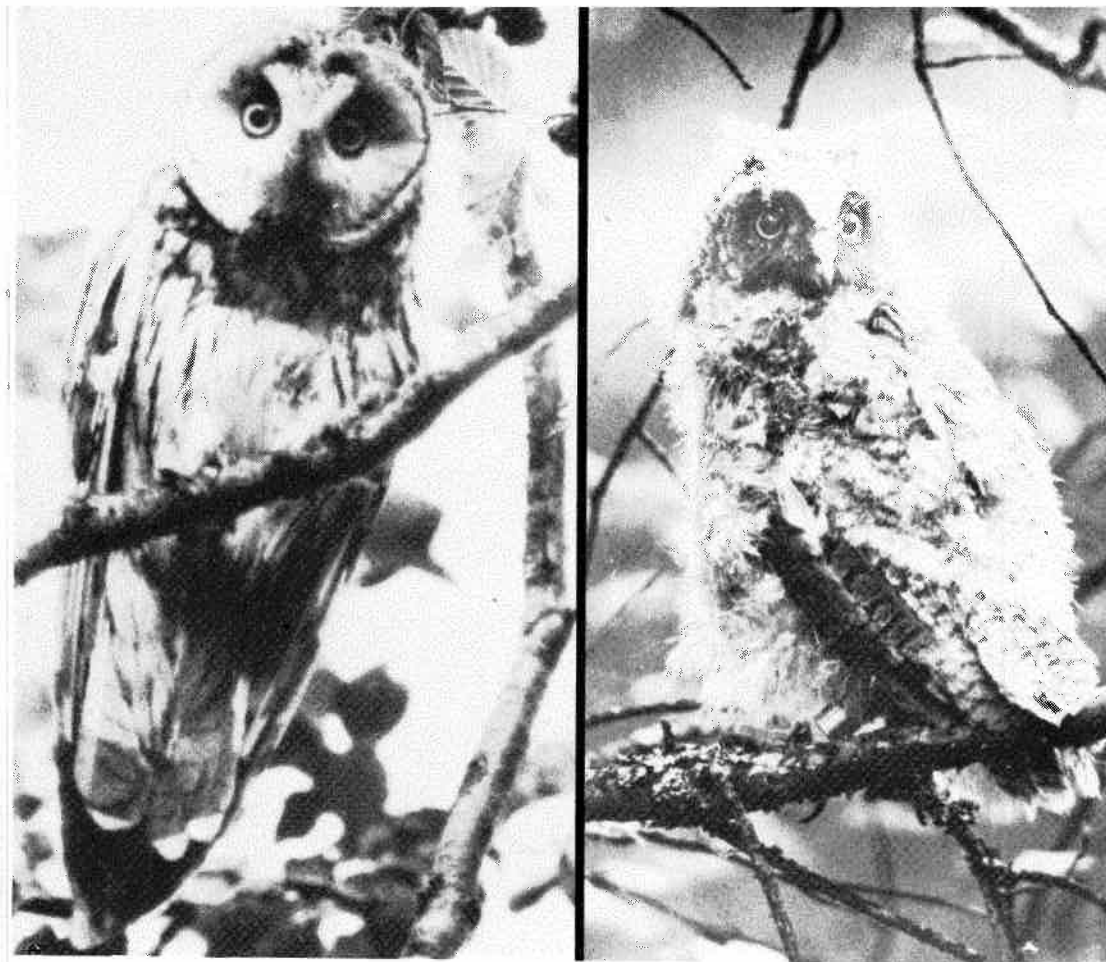
Paikoitellen sarvipöllöt olivat sulloutuneet (erittäin) tiheästi samoille alueille. Suurimmat keskittymät olivat Polvijärvellä, Liperissä ja Värtsilässä. Esim. 10.4. kuultiin samalta paikalta Polvijärven Solassa kuusi koirasta ja välillä Sola-Haninniemi 10 sarvipöllöä (ks. mielenkiintoisia pöllöretkiä s.3) muutaman kilometrin matkalla. Värtsilän Uusikylässä oli 9.6. viisi poikuetta kilometrin matkalla (TE).

SUOPÖLLÖ *Asio flammeus*

Laji oli erittäin vähissä. Reviirejä oli vain kuusi edellisen vuoden yli kolminkertaiseen määrään verrattuna. Outokummusta ei ole ilmoitettu yhtään havaintoa, vaikka edellisvuonna kunnassa oli selvästi eniten suopöllöjä. Nyt oli eniten reviirejä Lieksassa ja Liperissä molemmissa kaksi.

Lieksassa pari esitti soidinta 30.4. Mäntyvaarassa ja heinäkuussa tavattiin poikue Sammallaammella. Liperin Puromäessä pesi suopöllö, mutta poikasilla oli epäonnea ensiretkillä, sillä yksi jäi piikkilankaan ja toinen niittokoneeseen (RL). Häyrynlahdella emo lenteli jatkuvasti yläpuolella varoitellen 4.7.

Joensuun Ketunpesillä tavattiin pari soidinlennolla ja Kiteen Humalajärvellä paikallinen pari toukokuun alussa. Yksittäisiä, taulukon ulkopuolelle jääneitä havaintoja suopöllöstä tehtiin neljä: saalistava yksilö kesäkuussa Ilomantsin kirkonkylällä, Kontiolahden Kotalahdella, Liperin Pappelonsaareissa ja Pyhäselän Mansikka-ahossa.

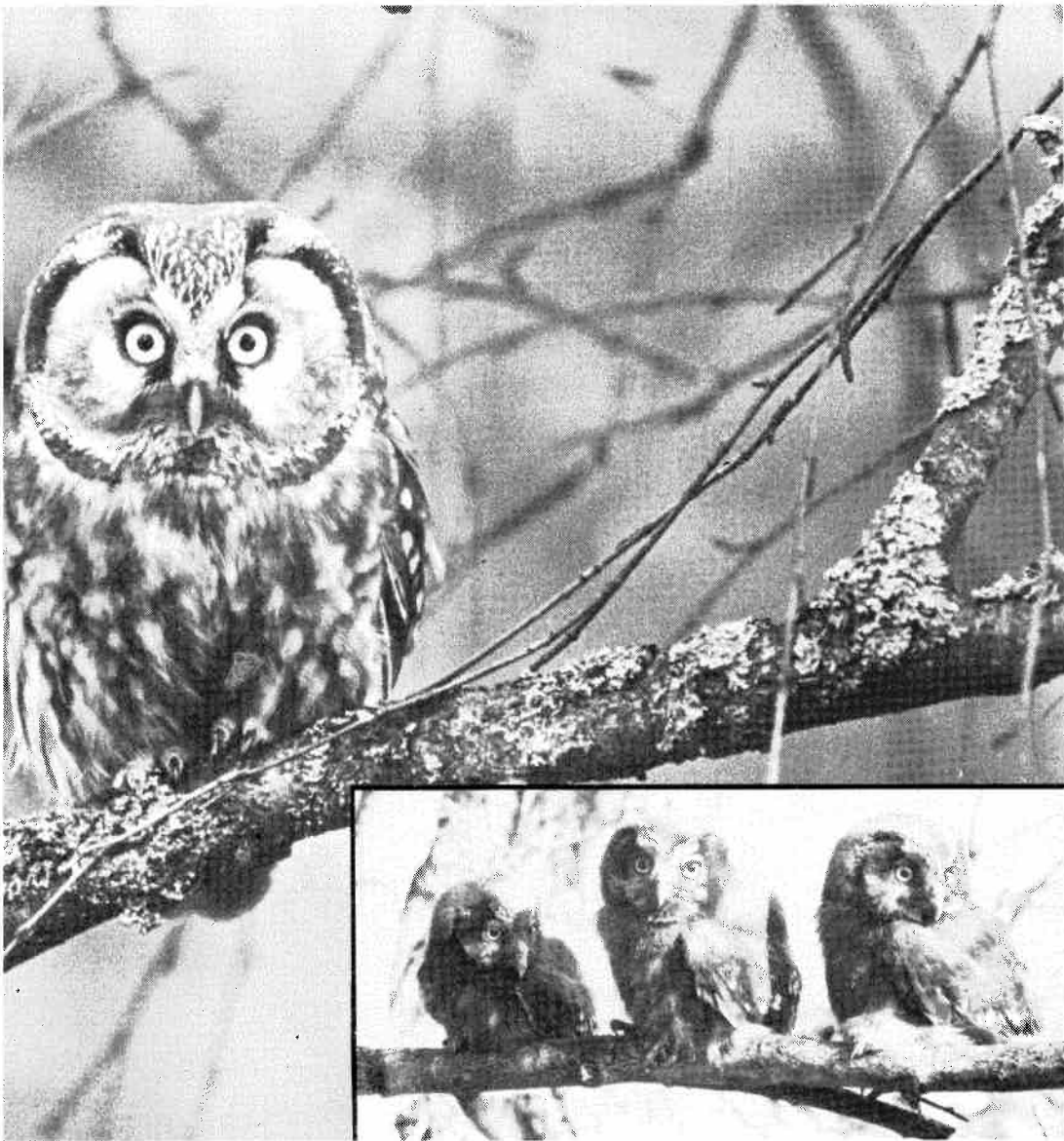
Sarvipöllö esiintyi etenkin viljelysseuduilla runsaana (valok. J. Hyttinen).

HELMIPÖLLÖ *Aegolius funereus*

Laji oli selvästi yleisin pöllö P-K:ssa (vuonna 1977) ja reviirejä löytyi 232. Suurimmat keskittymät olivat samoilla seuduilla kuin sarvipöllöillä. Ensimmäinen soidinhavainto tehtiin jo 15. tammikuuta Tohmajärven Kaurilassa, jossa helmipöllö puputti innokkaasti klo 18.30. Pesä löytyi myöhemmin pöntöstä (KV).

Lajilla oli keväällä runsaat myyrävarastot pöntöissä munien ympärillä. Ennätys lienee ollut Pyhäselän Reto-ojalla, missä 13.5. oli pöntössä 24 myyrää, 1 päästäinen ja 1 jättiläispeippo ♂ (KiK). Eipä olekaan yllätys, että myös seitsemän poikasen helmipöllöpöntöllisiä rengastettiin. Tavallisimmin munamäärä oli 5-6, mutta usein kuoriutui kuitenkin vain 2-3 poikasta. Telkän todettiin vallanneen ainakin kaksi helmipöllön munapesää.

Soidinkäyttäytymisessä oli erikoisia piirteitä. 5.4. Pyhäselän Reki-
vaarassa puputti eräs helmipöllö intensiivisesti 22 sarjaa/min. (KaK
& KiK). Tohmajärvellä ja Pyhäselässä soidinta kuultiin poikkeuksel-
lisesti jopa päiväsaikaan (PURSIAINEN 1977, ERONEN ym. 1977).

Helmipöllö oli odotetusti runsain pöllö. Vasemmalla tarkkaavainen
emo (valok. K. Varonen) oikealla poikue (valok. J. Hyttinen).

VARPUSPÖLLÖ *Glaucidium passerinum*

Lajista tehtiin vain kaksi havaintoa. Soidintava varpuspöllö löytyi
Joensuun Kukkolasta 20. maaliskuuta klo 9.00 (MA) ja Outokummun Ala-
villa tavattiin hainäkuussa poikue (ML).

KIRJALLISUUS

ERONEN, T., T. ERONEN & K. VARONEN 1977: Erikoisia helmipöllön
Aegolius funereus soidinhavaintoja Tohmajärvellä keuhällä 1977.
- Siipirikko 4: 94.

KOSKELA, K. & K. 1976: Pöllöt 1976 P-K:ssa. - Siipirikko 3: 10-13.

PURSIAINEN, J. 1977: Helmipöllö *Aegolius funereus* soitimella kes-
kellä päivää. - Siipirikko 4: 63.

Varpuspöllö on jatkuvasti hyvin vähälukuinen (valok. Kari Koskela).

PÖNTTÖ/HAUKANPESÄKORTTI

Risto Juvaste

Saadaksenne vuosittaisista petolintujen kannanvaihteluista luotettavaa aineistoa on tärkeää, että joka vuosi tarkastetaan kaikki vakituiset pesäpaikat. Yhdistyksessämme nyt käyttöönotettava kortti varmistaa tarkastuksen henkilökohtaisten satunnaisesteiden sattuessa ja helpottaa erityisesti syrjäisempien pesäpaikkojen tarkastusta. Kortiston avulla kerätään myös aineistoa myöhempiin pikkututkimuksiin ja laaditaan karttoja yleistilanteen selvittämiseksi.

Kortti on tarkoitettu lähinnä pöllöpönttöjä ja isoja haukanpesiä varten, mutta kortistoon kennattaa ilmoittaa muitakin pönttötyksiä. Tällöin telkkipönttöraannat ja isomat oikkulintupönttötykset ilmoitetaan vain kappalemääränä ko. alueella. Myös muiden petolintujen vakituksia reviierejä kannattaa ilmoittaa kortistoitavaksi.

Kortistosta vastaa ja sitä hoitaa pönttö/rengastusryhmä, jonka kanssa yhteistyössä voi kortit täyttää. Pönttö/pesätiedot voi myös lähettää kortistoitavaksi yhdistyksen osoitteella. Tiedot ovat luottamuksellisia, eikä pesällä käydä ilman ilmoittajan lupaa.

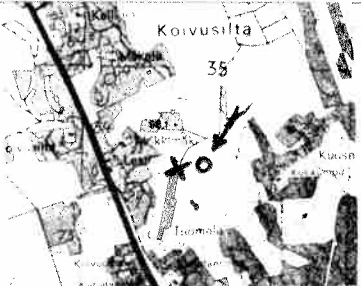
Toivomme, että kaikki harrastajat (myös yhdistykseen kuulumattomat) ilmoittaisivat yhdistyksen osoitteella pönttö/pesätiedot tai ottaisivat yhteyttä vaikkapa alueensa rengastajiin, joista luettelo toisaalla tässä lehdessä. Korttiin tarvittavat tiedot ilmenevät oheisesta mallikortista. Muistettakoon, että paikka, hakuohje ja ilmoittajan nimi, osoite ja puh.no. ovat tärkeimmät tiedot, muut voidaan täydentää myöhemmin. Kortin kääntöpuoli on tarkoitettu vuosittaisille pesintätiedoille ja muille erikoistiedoille. Tarvittaessa voidaan laatia lisäkortteja.

Kiitämme ennakkoon kaikkia pönttö/pesätietojen ilmoittajia.

ISO PÖNTTÖ
(LEHTOPÖLLO) URO 102 ATLAS: 693(4)-65(2)

PAIKKA:
DYHÄSELKÄ, KOIVUSILTA, MÖKKIMÄKI
(6229-2957)

HAKUOHJE:
TUOMELAN PITKÄN PELLON POHJOIS-
NURKASTA (X) ITÄKOILLISEEN 100M,
MÄEN LUOTEISREUNALLA
(ISO KIVI 10M POHJOISEN)

BIOTOOPPI:
KOSTEAPOHJAINEN LEPIKKO, KOIVUJA
PIENEN AUKON REUNALLA

UUD. HARVENNETTU 1.1975

PESÄTIEDOT:
KOIVUSSA 4M, LAUTAPÖNTTY, Ø140 LENTO-
AUKEO ETELÄAN, SISÄMITAT 200x240x600

ILMOITAJA:
MATTI MEIKÄLÄINEN
KOIVULA
83205 JUKOLA
P. 989-83333

PÖNTTÖN TARKISTAM:
LASSI LINTUMIES
(PEKKA PÖLLÖNEN)

RENGASTUSLUVAT JA RENGASTAJAT POHJOIS-KARJALASSA

Helsingin yliopiston eläinmuseo sai 20.12.1977 Maa- ja metsätalousministeriöltä uuden luvan rengastustoiminnan harjoittamiseen vuosina 1976-82. Eläinmuseon rengastajien luvat muuttuivat tällöin uuden lupajärjestelmän johdosta seuraavanlaisiksi:

Avustajalupa oikeuttaa toimimaan rengastajaoppilaana (ei rengastajana) lintuasemilla ja erillisissä projekteissa. Lupa voidaan myöntää, kun hakija on täyttänyt 16 vuotta ja hänet on hyväksytty harjoittelijaksi lintuasemalle tai johonkin projektiin.

Rajoitettu lupa oikeuttaa rengastamaan erikseen nimettyjen lintulajien pesäpoikasia ja lentokykyisiä yksilöitä. Lupa voidaan myöntää, kun hakija on täyttänyt 18 vuotta, toiminut rengastusluvan haltijan oppilaana vähintään vuoden, suorittanut hyväksyttävästi perustentin ja esittänyt hyväksyttävän rengastussuunnitelman.

Pesäpoikaslupa oikeuttaa rengastamaan kaikkien lintulajien pesäpoikasia ja muiden lajien paitsi kahlaajien ja varpuslintujen lentokykyisiä yksilöitä kaikkina vuodenaikoina sekä kahlaajien ja varpuslintujen emoja pesiltä. Lupa voidaan myöntää, kun hakija on saanut rajoitetun luvan, toiminut rengastajana moitteettomasti vähintään vuoden ja esittänyt riittävät perustelut rajoittamattoman pesäpoikasluvun saamiseksi.

Lintuasemalupa oikeuttaa toimimaan vastuullisena rengastajana lintuasemilla ja erillisprojekteissa. Lupa voidaan myöntää, kun hakija on täyttänyt 18 vuotta, toiminut riittävästi vähintään yhden vuoden aikana rengastajaoppilaana ja suorittanut hyväksyttävästi lintuasematentin.

Yleislupa oikeuttaa rengastamaan kaikkien lintulajien pesäpoikasia ja sovimuksen mukaan kaikkien lintulajien lentokykyisiä yksilöitä myös muualla kuin lintuasemilla. Lupa voidaan myöntää, kun hakija on saanut sekä pesäpoikasluvun että lintuasemaluvan, toiminut usean vuoden ajan moitteettomasti rengastajana ja esittänyt riittävät perustelut yleisluvan saamiseksi.

Rengastajat:

nimi, osoite, puh.	lupatyyppi	huom.
Alanen Markku p. 34830 Suvikatu 3 B 19 80200 Jns 20	pesäpoikaslupa + lintuasemalupa	erityisesti Joensuun etelä- ja itäpuoli
Erola Reijo p. 77232 Keskuskoulu B 5 81280 Uimaharju	rajoitettu lupa (petolinnut)	
Eskelinen Olavi p. 97262/228 79700 Heinävesi kk	pesäpoikaslupa	erit. petolinnut Heinävesi+lähikunnat
Juvaste Risto p. 80293 80510 Onttola	pesäpoikaslupa	erit. Joensuun länsi- puoli, Kesälahti
Kapanen Matti p. 821760 Purjetie 14 as.7 80160 Jns 16	yleislupa	Joensuun ympäristö

Komu Risto p. Ilom./Haravapuro 221 pesäpoikaslupa Ilomantsi
82950 Kuikkalampi

Koskela Kimmo p. 81170 rajoitettu lupa erit. Joensuun itäpuoli
80910 Kulko (peto- ja pönttölinnut)

Lappi Esko p. 975/42184 pesäpoikaslupa Lieksan alue
Kuusitie 8 81730 Lieksa 3

Liimatta Paavo p. 821618 yleislupa
Purjetie 14 as. 6 80160 Jns 16

Missonen Tapani p. 23582 rajoitettu lupa erit. kalasääski
Koulukatu 8 B 21 80110 Jns 11 (petolinnut) opisk. Turussa

Pursiainen Jouni p. 87175 pesäpoikaslupa petolinnuille, hars-
80330 Reijola kalle, hempolle, viher- ja punavarpuselle

Rauste Visa p. 24138 pesäpoikaslupa + opisk. Helsingissä
Kuusitie 7 G 2 80110 Jns 11 lintuasemalupa

Sorjonen Jorma p. 821178 pesäpoikaslupa erit. satakielet
Melatie 11 A 6 80160 Jns 16

(kesäisin Mekrijärven tutkim.
asema, Ilomantsi p. 97411/105)

Timonen Pentti p. 976/52039 pesäpoikaslupa Nurmes, Valtimo
59/linja IV 75999 Nurmes kautta

Tiuska Jouko p. 12205 pesäpoikaslupa myös Pohjois-Karjalan
Kuusitie 7 A 1 80110 Jns 11 eteläosat

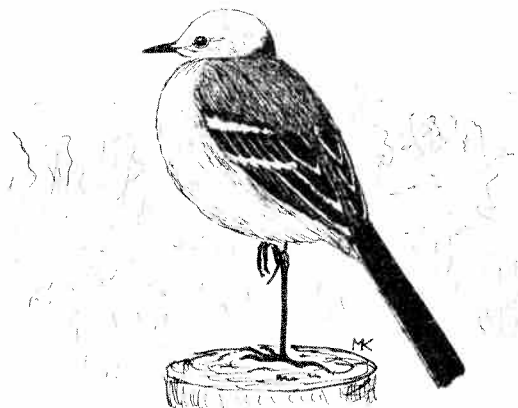
Varonen Eari p. 32034 rajoitettu lupa
Honkapolku 13 80220 Jns 22 (viitakeruttunen)

Kun löydät pesiä, joista tulisi rengastaa poikaset, ota tällöin yhteyttä edellä lueteltuihin pohjois-karjalaisiin rengastajiin.

**SATUN-
NAISVIERAANA**

SITRUUNAVÄSTÄRÄKKI *Motacilla citreola* KEVÄÄLLÄ 1971 LIEKSASSA

Esko Lappi

Sitruunavästäräkistä on toistaiseksi julkaistu Suomessa vain 2 kevät-havaintoa. Näistä toinen havainto on tehty Kustavissa 27.4. 1969 (v. HAARTMAN ym. 1963-72) ja toinen Lieksassa 16.5.1971 (LAPPI 1971). VOOUSin (1960) mukaan lajilla on kolmiosainen levinneisyysalue Keski-Aasiassa ja Neuvostoliitossa molemmin puolin Uralia. Eteläisin alue käsittää Kiinan länsiosat, Mongolian ja Tiibetin sekä osan Persiaa. Tällä laji asustaa 2500-4000 m:n korkeudessa vuoristoaroilla. Keskimäinen alue ulottuu Moskovan eteläpuolelta Altai-vuoristoon saakka, jossa lajia tavataan n. 2500 m:n korkeudelle saakka. Alavammilla seuduilla laji on lähinnä arojen kosteikkoseutujen asukas. Kolmas ja pohjoisin alue ulottuu Vienanmeren suun itäpuolelta tundra- ja taigavyöhykkeessä suunnilleen Jenisein latvoille. Lajin mainitaan suosivan hitaasti virtaavien jokien suorantoja ja välttävän koski ja virtapaikkoja. VOOUS (1960) mainitsee lajin mielellään kahlaillevan vedessä matalilla rannoilla. Tästä käyttäytymispiirteestä johtuneen hänen sanontansa "behaves as a water bird". Suomessa ja Länsi-Euroopassa tavatut sitruunavästäräkit ovat oletettavasti peräisin joko pohjoisesta tai keskimmaisestä populaatiosta.

16.5.1971 olin retkellä Lieksan Kevätlahdella n. klo 13 tienoissa päivällä. Kyseinen päivä oli aurinkoinen ja melko lämmin kevätpäivä. Rautatien varren luhtaniityllä, jonka keskellä olevaan lampareeseen olivat naurulokit jo asettuneet pesimään, kiintyi huomioni n. 40 m:n etäisyydellä seipään nenässä istuvaan keltavästäräkkimäiseen lintuun, jolla erottui kiikarilla katsoen täysin kirkkaan keltainen pää ja tummana paistava niska. Lintu lensi sitten vähän kauemmaksi Varasjoen rannalle, josta sen löysin uudestaan ja sain tarkastella sitä hyvissä valaistusolosuhteissa 20 m:n etäisyydeltä ja lähempääkin. Se lentää räpisteli välillä joen yllä hyönteisiä pyydystäen ja yritti useita kertoja laskeutua edellisvuotisille sarankorsille, jotka eivät kuitenkaan kestäneet linnun painoa.

Väriytyksestä merkitsin muistiin lisää seuraavaa. Kirkkaan keltaisen pään ja tumman niskanseudun välinen ero oli hyvin jyrkkä. Päälaen takaosassa oli mahdollisesti hiukan harmaata. Siiven etuosassa oli tummaa ja siiven peitinhöyhentien kärjet muodostivat siivelle kaksi leveätä valkoista poikkijuovaa. Siipisulkien reunat ja pyrstön reunasulat olivat myös selvästi valkoiset. Selkä oli tummanharmaa ja vatsa kellanharmaa. Lintu äänteli vain muutaman kerran, eikä ääni mielestäni kovin paljon eronnut keltavästäräkin äänestä tässä tapauksessa. Se oli hieman lyhyempi kuin keltavästäräkillä. Kotona oli lintu Ham-

lyn Bird Guiden (nykyinen BRUUN - SINGER: Euroopan lintuopas) avulla helppo määrittää kevätpukukseksi sitruunavästäräkki-koiraaksi.

KIRJALLISUUS

HAARTMAN v. L., HILDEN, O., LINKOLA, P., SUOMALAINEN, P., TENOVUO, R. 1963-72: Pohjolan linnut värikuvin, ss. 939-940. - Helsinki.

LAPPI, E. 1971: Sitruunavästäräkki, Motacilla citreola, Lieksassa. Lintumies 7:96.

VOOUS, K.H. 1960: Atlas of European Birds. - London.

SITRUUNAVÄSTÄRÄKKI ★ Motacilla citreola SYKSYLLÄ 1973 JOENSUUSSA

11.9.1973 havaitsin Höytiäisen kanavan suistossa ruokailevan västäräkin, joka vaikutti jotenkin "vieraalta". Aluksi sain tarkkailla sitä kiikarilla (10x) n. 20 m etäisyydeltä, myöhemmin lähimmillään n. 10 m päästä. Edestäpäin lintu muistutti hivenen keltavästäräkkiä (M. flava), takaa taas västäräkkiä (M. alba), joskin erottavia piirteitä oli heti havaittavissa, koska paikalla oli suorana vertailukohteena kymmenkunta västäräkkiä. Se oli jokseenkin västäräkin kokoinen. Koko yläpuoli pääläestä takaselkään oli tasaisen harmaa, selvästi tummempi kuin västäräkillä. Tummillä siivillä oli kaksi leveää, valkeaa siipijuovaa, jotka näkyivät (varsinkin takimmainen) selvästi paljainkin silmin. Samoin kyynärsulissa näkyivät selvät, valkeat reunat. Koko alapuoli kurkusta alaperään saakka oli täysin kuvioton väriltään harmahtavanvalkea, joskin rinnan seudulla oli likaisen kellanruskea vivahte. Samanlaisen vivahteen olin näkevinäni myös selvässä, valkeahkossa silmäkulmajuovassa. Kupeet olivat laajalti harmaat. Pyrstö oli musta ja siinä valkeat reunat. Nokka ja koivet tummat, lähes mustat.

Myös muodoltaan lintu poikkesi hivenen "tavallisista" västäräkeistä. Erityisesti pyrstö vaikutti lyhyemmältä. Tämä näkyi sekä maassa että lennossa varsinkin västäräkin ollessa suorana vertailukohteena. Pyrstön lyhyys korostui entisestään linnun istuessa huomattavan pystyssä asennossa, jolloin se samalla höyheniään pörhistäen toi mieleeni jopa kivitaskun.

Ääni, joka kuului aina lentoonlähtiessä ja lennossa koukkausten tahdissa poikkesi selvästi västäräkin äänistä. Se oli venähtävä "bsriip" tai "tsrrrip". Tyypillistä äänelle oli selvä r-sorahdus ja napakka "p-loppu". Maassa kuului muutaman kerran vaimeampi "tjip" tai "tsip". Edellä lueteltujen tuntomerkkien perusteella määritin linnun nuoreksi sitruunavästäräkiksi. Tarkkailin lintua lähes tunnin, jonka jälkeen se hävisi västäräkiparven mukana.

Matti Kapanen

HUOREN SITRUUNAVÄSTÄRÄKIN Motacilla citreola MÄÄRITTÄMISESTÄ

Matti Kapanen

Vielä pari vuosikymmentä sitten sitruunavästäräkki oli Euroopassa ensiluokan harvinaisuus. Suuressa osassa maanosamme se on sitä toki vieläkin, mutta etenkin Brittein saarilla ja Pohjois-Euroopassa lajista näyttää tulleen jokasyksyinen vierailija. Onpa muutamia keväät- ja kesähavaintojakin tehty. Iso-Britanniassa laji tavattiin ensimmäisen kerran 1954 (WILLIAMSON 1955). Vuodesta 1966 lähtien se on havaittu siellä vuosittain (SHARROCK & SHARROCK 1976). Useita havaintoja on myös mm. Norjasta ja Ruotsista. Suomen ensimmäinen löytö tehtiin syksyllä 1962 Säpissä (LILJA 1963) ja sen jälkeen on julkaistu toistakymmentä havaintoa lisää. Näistä kaksi on Pohjois-Karjalasta: ensimmäinen yllättäen keväällä 16.5. 1971 Lieksassa (LAPPI 1971) ja toinen syksyllä 11.9.1973 Joensuussa.

Sitruunavästäräkki kuuluu niiden itäisten vierailijoiden joukkoon, joiden tapaamiseen aktiivisella ja onnekaalla kenttäornitologilla on etenkin syksyllä hyvät mahdollisuudet myös meillä Suomessa. Kuitenkin havaintojen tekoa epäilemättä vaikeuttaa kunnollisen määrityskirjallisuuden puuttuminen. Varsinkin nuoria lintuja, joita havaintojen selvä enemmistö koskee, esittäviä kuvia ei esim. paljon käytetyissä kenttäoppaissa ole juuri lainkaan. Poikkeuksen tekee Euroopan lintuopas (HEINZEL ym. 1974), jossa on pienikokoinen värikuva nuoresta sitruunavästäräkistä, mutta sekin valitettavasti monessa suhteessa virheellinen. Niinpä lähes ainoan kotimaisen määrityslähteen muodostavatkin useat lajia koskevat tiedonannot, joita on julkaistu Ornis Fennicassa ja Lintumiehessä. Näistä löytyy muutamia varsin perusteellisia kuvauksia syksyllä maassamme tavatuista nuorista linnuista (esim. LILJA 1963, HALONEN 1966, KURONEN ym. 1966, HARIO & HAIKARAINEN 1969, KARLSON & KIVIVUORI 1970). Muutamissa tiedonannoissa luetellaan lyhyesti lajin parhaita tuntomerkkejä (esim. HOLLSTEN & TENOVUO 1970, KAPANEN 1974). Eräässä melko seikkaperäisessä tiedonannossa perehdytään paljon ääneen määrityspäätteeksi, kun taas puvun kuvaus on hyvin ylimalkainen (SAIKKU & MIKKOLA 1968). Varsinkin 1960-luvulla maassamme tehtyjen havaintojen lajikuvaus on erääläistä kirjavuutta. Niinpä onkin muodostunut käsitys, että syksyllä esiintyy puvultaan kahdentyyppisiä nuoria sitruunavästäräkkejä: päältä tummanharmaita, alta vaaleankeltaisia tai päältä vaaleanharmita, alta puhtaan valkeita (v. HAARTMAN ym. 1963-72). Käsitys on ainakin osittain virheellinen. Huomattavan parannuksen nuorten sitruunavästäräkkien määritysongelmaan toi Vår Fågelvärldissä (SVENSSON 1977) julkaistu kirjoitus. Mukana on kolme erinomaista värikuva nuoresta sitruunavästäräkistä ja hyvinä vertailukohteina värikuvia myös västäräkistä, keltavästäräkistä ja vuorivästäräkistä.

Puvun yleispiirteitä

Vaikka västäräkilajien puku vaihtelee melkoisesti monestakin syystä (sukupuoli, ikä, rotu jne.) ei edellä kuvatun kaltaista puvun värityksen selvää kahtiajakaisuutta nuorilla sitruunavästäräkeillä esiintyne. Pohjois-Euroopassa syksyllä (lähinnä syys-lokakuussa) tavattavat nuoret yksilöt ovat pääasiassa harmaan ja valkean kirjomia lintuja, joiden rinnan seutu on rusehtava (SVENSSON 1977). Niiltä puuttuu todennäköisesti aina keltainen väri vatsasta ja pyrstön alapeitin-höyhenistä (vrt. SVENSSON 1976). Mutta voiko niillä jo ensimmäisenä syksynä olla keltaista puvussaan on edelleen epäselvää ja lisätutkimukset juuri syksyisten lintujen puvuista ovat hyvin tarpeellisia

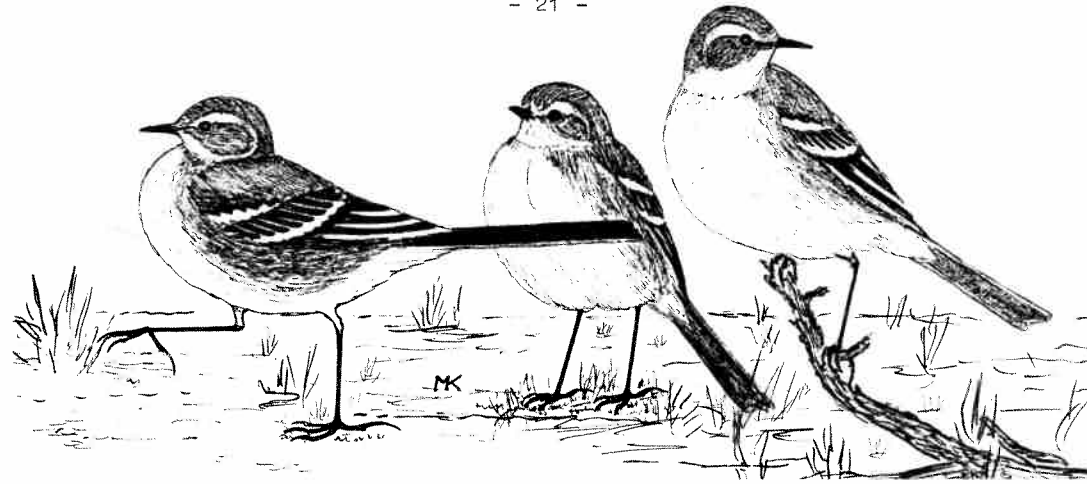
(SVENSSON 1977). Lähes kaikki maassamme tavatuista nuorista linnuis-
ta tehdyt lajikuvaukset vastaavat käsitystä nuoren sitruunavästärä-
kin "oikeasta" tyypistä. Poikkeuksen tekee kuitenkin maamme ensim-
mäinen havainto (LILJA 1963). Kuvauksessa mainitaan tärkeimpinä tun-
tomerkkeinä mm. vaaleankeltainen kaula, rinta ja vatsa; tämä saattai-
si viitata pikemminkin talvipukuiseen vanhaan lintuun.

Eroja lähisukulaisiin

Tämä selvitys perustuu SVENSSONin (1977) kirjoituksen lisäksi em. kotimaisiin havaintoihin, yhteen ruotsalaiseen tiedonantoon (FORSHILL 1974) ja eräisiin englantilaisiin kuvauksiin (AXELL ym. 1965, WILLIAMSON 1955, WILLIAMSON & FERGUSON-LEES 1955). Lisäksi sain käyttööni syksyinä 1972 ja 1973 Helsingin seudulla havaittuista linnuista tehdyt yksityiskohtaiset kenttämüstiinpanot (L. Laine, V. Rauste).

Nuori sitruunavästäräkki muistuttaa sekä västäräkkiä että keltavästäräkkiä. Sen koko yläpuoli otsasta yläperään on selvästi harmaa, tavallisesti tummanharmaa jokseenkin västäräkin tapaan. Monet (esim. KURONEN ym. 1966, HARIO & HAIKARAINEN 1969, KAPANEN 1974, Rauste kirj.) ovat todenneet, että selkä on tummempi kuin västäräkkillä. SVENSSONin (1977) mainitsemaa pääläen ja selän heikkoa ruskeaa sävyä on maastossa ilmeisen vaikea todeta. Eräillä pyydystetyillä yksilöillä todettiin selkäpuolella heikko vihertävänruskea sävy (WILLIAMSON 1955). Otsassa nokantyyven yläpuolella voi olla päälakea vaaleampi rusehtava täplä. Alapuoli kokonaisuudessaan on hyvin vaalea, lähinnä harmahtavanvalkea. Etenkin kurkun seutu, mutta myös pyrstön alapeitinhöyhenet ovat muuta alapuolta valkeammat. Rinnan seudulla näkyy yleensä selvästi rusehtavaa väriä. Kotimaisissa havainnoissa rinnan värisävyä on kuvattu esim. "vaalean, likaisen oranssinkeltaiseksi" (KURONEN ym. 1966), "kuvun seudussa ruskehtavaa vipevöintiä" (HALONEN 1966), "ruskeankellertäväksi" (HOLLSTÉN & TENOVUO 1970), "vaaleanharmaankellertäväksi" (KARLSON & KIVIVUORI 1970), "kellanruskeaksi" (KAPANEN 1974), "kellertävän ruskehtava" (Laine kirj.) ja "ruskeanvivahteiseksi" (Rauste kirj.). Yhdessä tapauksessa rinnan seudulla ei havaittu lainkaan mitään vipevöintiä (HARIO & HAIKARAINEN 1969). Rinnan yläosan poikki voi kulkea harmaiden täplien muodostama vyö.

Tyypillistä nuorelle sitruunavästäräkille on selvien kuvioiden täydellinen puuttuminen alapuolelta. Västäräkkillä on aina rinnassa tumma, yhtenäinen "U-laikku", joka tosin poikaspuvussa voi olla haikompi kuin ensimmäisessä talvipuvussa. Västäräkin tapaan sitruunavästäräkkillä on harmaat kupeet, jotka vastaavasti keltavästäräkiltä puuttuvat. Tämän piirteet ovat yllättävän harvat suomalaiset havainnoitsijat huomioineet. Ainoastaan kahdessa kotimaisessa tiedonannossa löydetty maininta kupeiden väristä: "kyljet harmaat, keltaisen ja harmaan

Nuoria (ensimmäinen talvipuku) sitruunavästäräkkejä. Huomaa tasaisen harmaa yläpuoli, kuvioton, vaalea alapuoli, leveät, kirkkaanvalkeat siipijuovat ja kyynärsulkien reunat ja harmaat kupeet. Pyrstö on melko lyhyt, koivet korkeat ja asento (lintu keskellä) huomattavan pysty.

raja selvä" (LILJA 1963), "kupeilla ja kuvun seudussa oli harmahtavia höyheniä" (KURONEN ym. 1966). Syksyllä 1973 näkemälläni linnulla kupeiden harmaa oli hyvin selvä ja melko laaja. Samoin samana syksynä toisaalla nähdyllä nuorella yksilöllä kupeet olivat "melko tummanharmaat" (Rauste kirj.). Mahdollisesti kupeiden harmaa vaihtelee jossain määrin sekä voimakkuudeltaan että laajuudeltaan.

Nuoren sitruunavästäräkin silmiinpistävimpiä piirteitä on siipien voimakas mustavalkea kirjailu. Tummilla siivillä on kaksi hyvin leveää, valkeaa poikkijuovaa, joista etummainen muodostuu keskimmäisten peitinhöyhentien ja takimmainen suurten peitinhöyhentien leveästi valkeista kärjistä. Maastossa takimmainen juova erottuu yleensä selvästi pitempänä työntyen pitkälle kohti selkää. Samoin sisemmissä kyynärsulissa (tertiaaleissa) on selvät, valkeat reunat. Siivet ovat siis aikalailla samanlaiset kuin ensimmäisen talvipuvun västäräkkillä. Nuorelta (poikaspuvussa) västäräkiltä leveät, valkeat siipijuovat puuttuvat, samoin selvä, vaalea silmäkulmajuova. Nuoren sitruunavästäräkin silmäkulmajuova on selvä, vaalea, lähinnä valkea tai harmahtavanvalkea. Etenkin etuosassa saattaa näkyä kellanrusehtavaa sävyä ja yläreunassa lisäksi lyhyt, tumma pitkittäisjuova. Leveimmillään silmäkulmajuova on juuri silmän takana, etuosasta se voi vastaavasti olla hyvin epämääräinen, tuskin selvästi erottuva. Korvan peitinhöyhenet ovat valkeansekaisia harmaat. Pyrstö on musta, valkeareunainen. Kaiken kaikkiaan nuori sitruunavästäräkki muistuttaa siis melkoisesti västäräkkiä. Edellä jo mainittiin tärkeänä erona västäräkin tumma rin-

tavyö ("U-laikku"), joka sitruunavästäräkiltä aina puuttuu. Muita, joskin vähemmän selviä, mutta mahdollisesti hyvinkin käyttökelpoisia tuntomerkkejä ovat sitruunavästäräkin melko lyhyt pyrstö, korkeammat koivet ja suhteellisen pysty asento. Näihin ovat useat havainnoijat kiinnittäneet huomiota. Varsinkin västäräkin ollessa suorana vertailukohteena mainitut erot näkyvät selvästi. Joensuussa syksyllä 1973 näkemäni lintu toi juuri lyhyehkön pyrstönsä ja pystyn asentonsa vuoksi mieleen jopa jotain kivitaskumaista, kun se samalla vielä pörräisti höyheniään. Hyviissä olosuhteissa voi huomata myös sitruunavästäräkin selvästi pitemmät kynnet, varsinkin takavarpaissa.

Vaalean, kuviottoman alapuolen vuoksi nuori sitruunavästäräkki muistuttaa myös keltavästäräkkiä, etenkin poikkeuksellisen vaaleita yksilöitä. Yleensä kaikilla keltavästäräkeillä on alapuolella, ainakin vatsassa ja pyrstön alapeitinhöyhenissä, keltaista väriä. Kuitenkin eräiltä yksilöiltä (nuoret naaraat ?) tuota väriä voi olla hyvin vaikea huomata (puuttuu kokonaan ?). Molempien lajien rinnassa on rusehtava tai kellanruskea sävy. Yhtäläisyyttä sitruunavästäräkin kanssa tuo vielä se, että mauten ensimmäisessä talvipuvussaan olevan keltavästäräkin poikaspuvun melko leveästi valkokärkiset keskimmaiset peitinhöyhenet voivat jäädä vaihtumatta muodostaen vaihtumattomien isojen peitinhöyhenen valkeahkojen kärkien kanssa kaksi selvää siipijuovaa.

Nuoren sitruunavästäräkin erottaa poikkeuksellisen vaaleista keltavästäräkeistä ensinnäkin selvästi harmaamman yläpuolen perusteella. Sen yläperä on puhtaanharmaa ja pyrstön yläpeitinhöyhenet ovat harmaanmustat. Keltavästäräkin yläpuoli otsasta yläperään on vastaavasti vihertävänharmaanruskea. Samanlainen sävy erottuu myös pyrstön yläpeitinhöyhenissä. Keltavästäräkillä ei ole harmaita kupeita kuten sitruunavästäräkillä. Vaikka eräillä keltavästäräkeillä voi olla melko selvät, valkeahkot siipijuovat sitruunavästäräkillä ne ovat aina leveämmät (3-4 mm, SVENSSON 1977) ja valkeammat. Maassa tepastelevasta muiden västäräkkilajien parvesta sitruunavästäräkin huomaa ensimmäiseksi lähes poikkeuksetta juuri silmiinpistävän selvistä siipijuovista. Keltavästäräkin siipijuovat ovat tavallisesti kapeat ja keltaväriset. Edellä jo mainittiin sitruunavästäräkin harmaat korvan peitinhöyhenet, keltavästäräkillä ne ovat ruskehtavat. Keltavästäräkin silmäkulmajuova on yleensä epäselvempi ja rusehtavampi.

Nuoresta vuorivästäräkistä sitruunavästäräkki eroaa helposti mm. edellisen tavattoman pitkän pyrstön ja lyhyiden, vaaleiden (muilla lajeilla mustat) koipien perusteella. Lisäksi vuorivästäräkillä on aina keltainen yläperä, keltaiset pyrstön alapeitinhöyhenet ja kellanvihreät pyrstön yläpeitinhöyhenet.

Äänät

Hyvä, eräiden lähteiden mukaan lajin paras tuntomerkki on kutsuääni. Se poikkeaa selvästi västäräkin ja vuorivästäräkin äänistä. Eniten se muistuttaa keltavästäräkin ääntä, mutta eroaa varsin selvästi ainakin "meikäläisten" rotujen normaaliäänistä ollen niitä voimakkaampi, kirkkaampi ja siinä kuuluu hyvin selvä r-sirous. Sitä on usein verrattu metsäkirvisen sirahdukseen. Kirjaimin ääntä on merkitty mm. "bsriip", "tsriip", "driip" jne. Tätä ääntä lintu käyttää aina lennossa ja lentoon lähtiessään. Ainakin kokeneelle "korvalle" ääni on selvästi vieras ja sen perusteella ääntelijä on helposti keksittävässä. Tällöin tuleekin väistämättä eteen kysymys: "Voiko sitruunavästäräkin määrittää varmuudella pelkästään kutsuäänien perusteella?" Meilläkin lienee viime vuosina sattunut muutamia tapauksia, joissa syksyinen muuttava Motacilla on määritetty sitruunavästäräkiksi pelkästään "tyypillisen" kutsuäänien perusteella. Kuten tiedetään lintujen äänät voivat lajin sisälläkin vaihdella. Tähän vaikuttavat monet tekijät, joista eräs on alueellinen muuntelu. Västäräkkilajit (etenkin keltavästäräkki) ovat laajalle levinneinä jakaantuneet lukuisiin rotuihin. Lienee mahdollista, että eri rotujen välillä mm. kutsuääni vaihtelee ja saattaa muistuttaa jonkin läheisen lajin vastaavaa ääntä. Myös nuorten lintujen ääni voi poiketa vanhojen lintujen äänistä. Juuri harvinaisten lajien ollessa kysymyksessä pelkkiin äänimäärittäykseen tulee suhtautua hyvin kriittisesti. Niinpä SLY:n Rariteettikomitea ei hyväksy pelkästään äänestä määritettyjä sitruunavästäräkkejä, vaan vaatii lisäksi mahdollisimman täydellisen kuvauksen puvun väriytyksestä. Kuitenkin em. ääntä voidaan pitää erinomaisena hälyttimenä ja sen kuullessaan ääntelijästä on todella syytä ottaa selvää.

On selvää, ettei tämökkään kirjoitus ole suinkaan lopullinen käsitys syksyisistä sitruunavästäräkeistä. Joukossa voi hyvinkin olla kohtia, jotka piankin todetaan puutteellisiksi, jopa virheellisiksi. Toivottavasti tämä kuitenkin innostaa kenttäornitologeja tekemään mahdollisimman monipuolisia muistiinpanoja lintujen puvuista, äänistä jne. eri vuodenaikoina erilaisissa olosuhteissa sekä yleisistä lajeista että niiden harvinaisista sukulaisista.

KIRJALLISUUS

AXELL, H.E., P.J. MAKEPEACE & J. FRENCH 1965: Citrine Wagtail in Suffolk. - British Birds 58: 340-346.

FORSNILL, C. 1974: Citronärns Motacilla citreola anträffad i Sverige. - Vår Fågelvärld 33: 159-161.

v. HAARTMAN, L., O. HILDÉN, P. LINKOLA, P. SUOMALAINEN & R. TENOVUO 1963-72: Pohjolan linnut värikuvin. - Helsinki.

HALONEN, J. 1966: Sitruunavästäräkki Motacilla citreola Thrassa. Ornis Fennica 43: 76-77.

HARIO, M. & T. HAIKARAINEN 1969: Vuorivästäräkki Motacilla cinerea ja sitruunavästäräkki M. citreola Suomessa Pinnälähdellä.-Lintumies 5: 104.

HEINZEL, H., FITTER, R. & J. PARSLow 1974: Lintukäsikirja. - Helsinki.
 HOLLSTÉN, J. & J. TEKOvUO 1970: Lintuasemat 1969. Harvinaisuudet. - Lintumies 6: 24.
 KAPANEN, M. 1974: Harvinaisuudet 1973. - Siipirikko 1: 14-18.
 KARLSON, R. & O. KIVIVUORI 1970: Lintuasemat 1969. Harvinaisuudet. - Lintumies 6: 24.
 KURONEN, J., S. VUOLANTO & T. VUOLANTO 1966: Sitruunavästäräkki Motacilla citreola Valassaarilla. - Ornis Fennica 43: 28-30.
 LAPPI, E. 1971: Sitruunavästäräkki Motacilla citreola Lieksassa. - Lintumies 7: 96.
 LILJA, I. 1963: Sitruunavästäräkki Motacilla citreola tavattu Suomessa. - Ornis Fennica 40: 75-76.
 SAIKKU, P. & K. MIKKOLA 1968: Sitruunavästäräkki Motacilla citreola Lemlandin Lågskärillä. - Ornis Fennica 45: 99.
 SHARROCK, J.T.R., & E.M. SHARROCK 1976: Rare Birds in Britain and Ireland. - Berkhamsted.
 SVENSSON, L. 1976: European varpuslinnut. Sukupuolen ja iän määrittäminen. - Suomen Lintutieteellinen Yhdistys. Helsinki.
 SVENSSON, L. 1977: Problemet att skilja ung citronärkla Motacilla citreola från andra ärlearter. - Vår Fågelvärld 36: 48-52.
 WILLIAMSON, K. 1965: Two Yellow-headed Wagtails at Fair Isle: A new British bird. - British Birds 48: 26-29.
 WILLIAMSON, K. & I.J. PEARSON-LEES 1955: Plumage and structural characters in the Yellow-headed Wagtail. - British Birds 48: 358-362.

TIEDONANTO

FASAANI Phasianus colchicus PESINyT JOENSUUSSA

Joensuun lähistöllä tarhataan fasaaneja ainakin Iiksenvaaralla. Niitä on laskettu vapauteen jonkinverran ja yritetään pitää talvella sisällä tai ruokkia ulkosalla. Joensuun Leveälahdella tapasin fasaanikoiraan ensi kerran 8.6.1977. Lintu oli pellolla, ja pysähtyessäni kohdalle se tuli nokkimaan sormiani. Kyseessä oli ilmeisesti toisen kalenterivuoden lintu, koska pyrstösulat olivat vain n. 20 cm:ä pitkät - niistäkin vaivaisista puuttui vielä yli puolet. Lienevätkö pikkupojat ottaneet kauniit sulat mukaansa ohikulkiessaan?

Näin koiraan usein samalla paikalla tien mutkassa ja autolla liikkeellä ollessani se läksi aina juoksemaan perässä niska kyyryssä. Kerran näin parin yhdessä kesäkuun alkupuolella, ja 16.6. paikalla oli ♀ kahden pienen untuvikon kanssa tiellä. Yllätyksekseni poikaset läksivät lentoon, vaikka olivat aivan minimaalisen kokoisia. Muut poikaset olivat ilmeisesti piilossa heinikon suojassa, ja enimmillään niitä onkin näkynyt viisi kappaletta kerralla.

28.7. mennessäni paikalle tapasin koiraan kuolleena tieltä, missä se aina oli oleillut. Lintu oli yliajettu ja litistynyt pahasti.

Kimmo Koskela

POHJOIS-KARJALAN LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS PÄHKINÄKUURESSA

Risto Juvaste

YLEISTÄ

Perustettu v. 1971, rekisteröity v. 1974 nimellä Joensuun Lintutieteellinen Yhdistys r.y. nimi muutettu Pohjois-Karjalan Lintutieteelliseksi Yhdistykseksi v. 1977. Suomen Lintutieteellisten Yhdistysten liiton jäsen vuodesta 1976. Yhdistys julkaissut Siipirikko-lehtiä vuodesta 1974.

Vuoden 1977 lopussa yhdistyksestä oli 61 jäsentä, joista n. 50 joensuulaisia, muut lähinnä Viikharjun, Lieksan ja Eteläkummin ympäristöstä. Ikäjakautumaltaan jäsenet jakautuvat varsin tasaisesti ikäryhmiin alle 16 v, 16-20 v, 21-25 v ja yli 25 v.

Yhdistyksen budjetissa tulot ovat muodostuneet lähinnä jäsenmaksu- tuloista, Siipirikon ja talkootyönä tehtyjen pönttöjen myynnistä. Menopuolella suurimman erän muodostaa linden painatus- ja postituskulut. Muita kuluja ovat olleet mm. pönttötarvikkeet, retkikalu ja kokonustilavuokrat. Vuoden 1977 loppusumma oli lähes 4000 mk ja talousarvion loppusumma vuodelle 1978 peräti 7700 mk.

POHJOIS-KARJALAN LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS RY

S Ä N N Ö T

Y l e i s i ä s ä ä n n ö k s i ä

Yhdistyksen nimi on Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys ry ja sen kotipaikka Joensuun kaupunki. Yhdistyksen toiminta-alue on Pohjois-Karjala. Harvittaessa yhdistys voi perustaa alaosastoja Pohjois-Karjalan keskuksiin.

2 §

Yhdistyksen tarkoitus on herättää ja ylläpitää lintuihin kohdistuvaa harrastusta, tutkimusta sekä lintujen ja muun luonnon suojelua. Tarkoituksensa Yhdistys pyrkii saavuttamaan harjoittamalla kokous-, esitelmä-, retkily- ja julkaisu-toimintaa. Toimintansa ylläpitämiseksi Yhdistys hankkii varoja järjestämällä näytelmiä, esitelmätilaisuuksia, luonnontutkimukseen opastavia retkiä ja julkaisemalla kirjoituksia lehdistössä. Lisäksi Yhdistys voi myydä luonnonsuojelua edistäviä tarvikkeita, kuten lintuautoja ja lintupönttöjä sekä ottaa vastaan lahjoituksia.

J ä s e n y s

3 §

Yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi pääsee Pohjois-Karjalaessa asuva lintujen harrastaja, jonka yhdistyksen kokous jäseneksi hyväksyy.

Varsinaiseksi jäseneksi voidaan ottaa muikin henkilö tai oikeuskelpoinen yhteisö, jos sellaisen jäsenyys harkitaan yhdistyksen kannalta aiheelliseksi. Yhdistyksen kannattajajäseneksi voidaan hyväksyä Yhdistyksen kokouksen päätöksellä sen tarkoituksella kannattava henkilö tai oikeuskelpoinen yhteisö. Yhdistyksen kokous voi hallituksen esityksestä kutsua kunniajäseneksi henkilöön, jonka ansiot yhdistyksen tukemiseksi tai edistämiseksi harkitaan huomattaviksi ja joka tällaiseen kutsuun suostuu. Jos jäsen toimii yhdistyksen tarkoituksia vastaan, voi Yhdistyksen kokous hallituksen esityksestä erottaa hänet yhdistyksestä.

J ä s e n m a k s u t

4 §

Yhdistyksen varsinaisen jäsenen jäsenmaksusta päätetään Yhdistyksen vuosikokouksessa. Kunniajäsen ei maksa jäsenmaksua.

Jäsen, joka kehoituksesta huolimatta ei ole maksanut vuoden jäsenmaksuaan, katsotaan hallituksen päätöksellä erotetuksi Yhdistyksestä.

H a l l i t u s

5 §

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, johon kuuluvat vuodeksi kerrallaan valitut puheenjohtaja ja seitsemän varsinaista jäsentä. Hallitus valitaan Yhdistyksen vuosikokouksessa. Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan, sihteerin, rahastonhoitajan ja muut tarpeelliset virkailijat.

6 §

Hallitus kokoontuu puheenjohtajan, hänen ollessa estynyt varapuheenjohtajan, kutsusta tarvittaessa tai jos vähintään kolme jäsentä haluaa. Hallitus on päätösvaltainen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä kolmen jäsenen ollessa läsnä. Päätökset tehdään yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Äänen mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan kannattama mielipide.

N i m e n k i r j o i t u s

7 §

Yhdistyksen nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja, sihteeri ja rahastonhoitaja kukin yksin tai kaksi hallituksen keskuudestaan valitsemaa varsinaista jäsentä yhdessä.

T i l i t

8 §

Yhdistyksen tilit pidetään kalenterivuositain. Tilinpäätös ja vuosikertomus on annettava tilintarkastajille viimeistään kaksi viikkoa ennen yhdistyksen vuosikokousta. Tilintarkastajien tulee

- sekritiikan lisääminen jäsenten keskuudessa mm. määritys-kielipaljoja ja harrasteilijapötkintöjä järjestämällä. Ky-ssä tutkii mahdollisuuksia tarkkailututkikondan perustami- seksi ("Lantuasema").
- 2.2. Rengastus ja pönttöys. Rengastustoiminnan kehittäminen mm. avustaja-, vararengastaja ja pesätiedotusjärjestelmän luominen ja tulevien rengastajien kouluttaminen. Pönttö- ja haaksenneuskarttoituksen loppuunvienti sekä uusien pönt- töjen ja tekopärien suunnitelmallinen levittäminen. Tär- keimpien maakunnallisten pesäntakolonioiden kartoittaminen.
- 3.3. Atlas, retkeily ja luonnonpuojelu. Atlaksen loppuunvienti ja muiden tarpeellisten laakentöjen järjestely (mm. kos- teikot ja niiden linnusto), yhdistyksen retkien järjestely ja luonnonpuojeluprojektien hoito (ks. kohta 7).
- 3.4. Lehti ja kuvaus. Viipurikon toimittaminen ja kehittäminen. Valokuvauksen kehittäminen ja yhteistyön luominen valoku- vaukskerhojen kanssa. Lintukuvamateriaalin kartoittaminen ja toimittaminen. Lintukurssidiagramin valmistaminen.
- 3.5. Junioritoiminta. Nuorten jäsenten koulutustarpeiden sel- vittäminen. Nuorten tutustuttaminen yhdistykseen ja heidän asennet esillevienti yhdistykseensä.
- 3.6. Alueyhdyt. Alueyhdytmiä ohjelmaksi riittänee, että yhdis- tyksemme jäsenet ainakin alueittain tutustuvat toisiinsa syksyn kokouksessa. Vain luodaan alku laajemmallekin yh- distykselle.
- 4. J ä s e n e t. Yhdistyksen uusittua sääntönsä laaditaan uocit- tu jäsenluettelo. Mikäli P-K:n ulkopuolella asuvat haluavat varoi- nauksiksi jäseniksi, heidän on tehtävä siitä anomus. Muuten heidät katsotaan vain Viipurikon tilaajiksi. Huomattakoon, että yhdis- tyksemme jäsen ei saa kuulua muuhun LYL:n jäsenyhdistykseen. Jä- senmaksut pyritään nostamaan mm. tiedottamisen ja kurssien avulla.
- 5. K o t k e t. Järjestetään tavonomaiset pari Atlas-retkeä ja lisäksi yksi tai kaksi yhteisretkeä. Järjestetään myös vähintään kaksi yleisretkeä.
- 6. K u r s s i t. Avustusten turvin järjestetään yleisöille lintu- harrastuskursseja. Kurssitoimintaa tullaan jatkamaan, mikäli kokeilu onnistuu.
- 7. L i n t u j e n s u o j e l u. Yhdistys pyrkii vieämään lop- puun myyjäisten kanavan ja Pitkärannan rauhoitushankkeet ja hoit- taan yhdessä P-K:n Luonnonystävien kanssa muita mahdollisia rau- hoitushankkeita. Keuhon suunnitelmakokous, jonka teemana on mm. lintuveedet, vahvistaneet suojeleuhankkeita. Kotkaruokintaa P-K:n alueella tullaan edelleen tehostamaan MSL:n rahoituksen turvin. Pönttöty ja pönttöjen valmistus ja myynti jatkuu entiseen tapaan.
- 8. A r k i s t o ja k i r j a s t o. Yhdistys kehittää Korkea- koulun tiloissa olevaa arkistonsa ja kiinnittää erityistä huomiota Jyväskylän Kasvatinkirjaston tiloissa olevan kerhokirjaston kehiti- tämiseen. Kirjasto on on tällä hetkellä vain lehtiä.
- 9. L Y L. Yhdistys pyrkii lähettämään edustajansa LYL:n edustaja- kokoukseen ja liikkumaan kanssakäymistä muiden yhdistysten kanssa.

Yhdistyksen syysretkellä 15.10.1977 Ilomantsissa. Merikotka kiikarissa!

YHDISTYKSEN KIRJASTOSTA

Yhdistyksemme alatti kasvava kirjasto sisältää jo nyt runsaasti lin- tuja käsitteleviä julkaisuja, mutta niiden käyttö on ollut vähäistä. Miksi? Lehdistä löytyy taatusti jokaiselle lintuharrastajalle jota- kin. Koko varasto löytyy Joensuun kaupunginkirjaston (Rantakatu 8) lukusalin kerhohuoneesta (ovessa lukee: kerhuhuone), jossa lehdet odottavat lukijansa aivan oven vieressä. Lehtiä voi jopa lainata viikoksi! Samalla toivotaan, että muut yhdistykset tutustuisivat ohjeiseen listaan ja korjaisivat mahdolliset puutteet. Tällä hetkellä kirjas- tosta löytyvät seuraavat lehdet:

AUREOLA: Pohjois-Pohjanmaan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
1976: 1, 1977: 1, tiedotteet: 1976 3,4, 1977: 1,2.

DENDROCOPUS: Linköpingin Pögelklubb
1976: 1,2,3,4.

ETELÄ-SAVON LINTUT: Savonlinnan Lintumiehet
1974: 1,2.

HAAVINTOLA JOENSUUN SEUDUN LINNUSTOSTA: Alpi Pynnönen, Kuopion Luon- nonystävien yhdistyksen julkaisuja.

HIPPIÄINEN: Saupohjan Lintuharrastajat r.y.
1974: 3, 1975: 1,2,3, 1976: 1,2, 1977: 2.

ITÄ-SAVON LINTUT: Savonlinnan Lintumiehet
1975: 1,2,3.

KAINUUN LINTUT: Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
N:o 3, 1970: 1.

KANTAHÄMEEN LINTUT: Kantahämeen Lintumiehet r.y.
Jäsentiedote 1975, 1977: 1,2,3.

KESKISUOMEN LINTUT:
1976: 1,2, 1977: 1,2,3,4.

KYMNENLAAKSON LINTUTITIEELLINEN YHDISTYS:
kevät 1977

LINTUMIES: Suomen Lintutieteellisen Yhdistyksen nuorisosaosto.
1970: 3,4, 1971: 1.
Suomen Lintutieteellinen Yhdistys - Lintutieteellisten Yhdistysten liitto r.y.
1975: 1,2,3,4.

LINTUVIESTIT: Tampereen Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
Jäsentiedote 2/1975, 1976: 2, 1977: 2,3.

LOUNAIS-HÄMEEN LUONTO: Lounais-Hämeen Luonnonpuojeluyhdistys r.y.
N:o 50, 51, 58.

LUONNONVALOKUVAUKSEN OPAS: Luontoliitto r.y.

ORNIS PENNICA: Suomen Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
1951: 1,3,4, 1952: 2,3,4, 1953: 1,2,3,4.
1954: 1,2,3,4, 1955: 3,4, 1956: 1,2,3,4.
1957: 1,2, 1958: 1,2,3,4, 1959: 1,2,3,4.
1960: 4, 1961: 1,2,3,4, 1962: 1,2,3,4.
1963: 4, 1964: 1,2,3,4, 1965: 1,2,3,4.
1966: 3,4, 1968: 1,2,4, 1969: 2,3.
1970: 3,4, 1971: 2,3,4, 1972: 1,2,3,4.
1973: 3,4, 1974: 2,3,4, 1975: 1,2,3,4.

ORNIS KARLIIKA: Etelä-Karjalain Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
1974: 1, 1975: 1,2,3, 1976: 1.

POHJOIS-KARJALAIN LUONTO: Pohjois-Karjalain Luonnonystävät r.y.
1976, 1977.

PÄIJÄT-HÄMEEN LINNUT: Päijät-Hämeen Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
 1974: 1,2,3, 1975: 1,2,3, 1976: 2, 1977 1,2.
 SATAKUNNAN LINNUT: Porin Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
 N:ot 4,5,6,7,8,11,12,17,18,19,20, 1/1978
 SAVON LUONTO: Kuopion Luonnonystävien Yhdistys r.y.
 1974: 3, 1975: 1,2,3,4, 1976: 1,2,3,4, 1977: 3.
 SIGNILDSKÄRS FÅGELSTATION: Ålands fågelskyddsförening r.f.
 1974
 SIIPIRIKKO: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
 1974: 1,2, 1975: 1,2,3, 1976: 1,2,3, 1977: 1,2,3.
 SIRRI: Kemin Lintuharrastajat Xenus r.y.
 1976: 2,3, 1977: 1,2,3-4.
 SUOMEN LUONTO: Suomen Luonnonsuojeluliitto r.y.
 1971: 6, 1972: 1-6, 1973: 1-6,
 1974: 1,2,3,4,6, 1975: 1-6, 1976: 1-6,
 1977: 1-6.
 SUOMENSELÄN LINNUT: Suomenselän Lintumiehet r.y.
 1971: 1,3,4, 1972: 1-4, 1973: 1-4, 1975: 1,3,4,
 1976: 1-4, 1977: 3.
 TAMPEREEN LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS R.Y.
 Jäsentiedote 2/1975
 THE RING: International ornithological bulletin
 N:o 38-49
 TIEDONANTAJA - UKULI: Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
 N:ot 4,5,6,7,8,9,10,11, Jäsentiedotteet 3/77,7/77,8/77,1/78.
 TRINGA: Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
 1974: 1-3, 1975: 1-4, 1976: 1-2, 1977: 1,3-5, 1978: 1.
 VÅR FÅGELVÄRLD: Sveriges Ornitologiska Förening r.f.
 1975: 1-4, 1976: 1,2.

ILMOITUKSIA

LINTUHARRASTUSKURSSI

Yhdistys järjestää lintuharrastuskurssein. Tarkoituksena on tutustuttaa lintuharrastuksen ja lajinmäärityksen alkeisiin. Havaintoaineistona käytetään mm. dioja, ääninäytteitä ja täytettyjä lintuja. 20 tunnin pituinen kurssi pidetään kekkiviikkoisin klo 18-20 ja lauantaisin klo 9.00-13.00. seuraavina päivinä: 22/3 29/3 1/4 5/4 8/4 13/4 ja 15/4. Lisäksi järjestetään pari ohjattua linturetkeä. Osallistuminen on ilmainen. Kurssipaikkana on Keskustan lukio ja Korkeakoulun Biologian laitos. Aloitamme siis 23/3 lukiolla, mutta mukaan voi tulla myöhemminkin. Olisi hyvä, jos ilmoittautuisit sihteerille tai puheenjohtajalle; heiltä saat tarvittaessa lisätietoja. Tervetuloa.

YHDISTYKSEN KOKOUKSET KEVÄTKAUDELLA

12.4. Risto Komu kertoo Söderskärrin linnustosta. Paavo Liimatta kertaa hanhien lajinmääritystä. Matti Kapanen pitää lintudiojen avulla lajinmääritysharjoituksen.
 10.5. Atlas-kokous. Äänessä pääasiassa Reijo Erola.
 24.5. Kevään viimeinen kokous.
 Kaikki kokoukset pidetään keskustan lukiolla, biologian luokassa klo 18.30. Tervetuloa.

LINNUNPÖNTTÖJÄ

Yhdistys myy talkootyönä tehtyjä pikkulinnunpönttöjä 10 mk/kpl ja kot-taraispönttöjä 12 mk/kpl. Muitakin pönttöjä on saatavana. Myynnin hoitavat hallituksen jäsenet.

YLEISÖRETKET

Yhdistys järjestää keväällä ainakin kaksi ohjattua yleisölinturetkeä. Lähtö uimahallilta 22/4 klo 7.00 ja 7/5 klo 6.00 polkupyörin kohteena Höytiiäisen kanavan suisto. Tervetuloa.

JÄSENEKSI LIITTYMINEN

Yhdistyksemme jäseneksi liittyminen tapahtuu pohjois-karjalaisilta kätevimmin maksamalla jäsenmaksun (opiskelijat 10 mk, muut 18 mk) postisiirtotilillemme KU 87955-8. Ilmoita tällöin jäsentietoina ainakin syntymävuotesi, osoitteesi, puh.no. ja pääasiallinen retkeilyalueesi sekä lintuharrastuksen aloittamisvuosi. Pohjois-Karjalan ulkopuolella asuvat henkilöt katsotaan normaalisti Siipirikon tilaajiksi (tilausmaksu aina 18 mk). Mikäli he haluavat varsinaiseksi jäseniksi, heidän on tehtävä siitä erillinen anomus. Siipirikkolehti sisältyy jäsenmaksuun.

Siipirikon vv. 1976 (rajoitetusti) -1977 numeroita on saatavana 10 mk/vuosikerta + postikulut.

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Sisällys	Sivu
Erola Reijo. Lintuatlaskuulumisia Pohjois-Karjalasta	78
Juvonen Arto. Kevään 1977 arktiset muuttajat	67
Juvonen Arto. Kevään 1977 isot linnut	71
Juvonen Arto. Sarvipöllön Asio otus pesäpaikan valinnan riippuvuus tarjolla olevista harakan ja variksen pesistä	85
Juvonen Arto ja Mauri Leivo. Kahlaajamuutto Outokummussa syksyllä 1976	16
Kapanen Matti. Syksyn 1976 vaelluslinnut	20
Kapanen Matti. Pähkinänakkelin Sitta europaea esiintyminen Pohjois-Karjalassa	35
Kapanen Matti. Vuoden 1976 rariteetit	43
Liimatta Paavo. Syysmuuton kulku 1976 Pohjois-Karjalassa	3
Liimatta Paavo. Syksyn 1976 pedot	12
Liimatta Paavo. Havaintoja arktisesta muutosta syksyllä 1976 Pohjois-Karjalassa	47
Liimatta Paavo. Talvilinnut 1976/77 Pohjois-Karjalassa	50
Pursiainen Jouni. Kevätmuuton kulku 1977 Pohjois-Karjalassa ...	57
Pursiainen Jouni. Kevään 1977 pedot	74
Tiussa Jouko. Syksyn 1976 isot linnut	11
Varonen Kari. Pohjois-Karjalan yölaulajat 1977	83
Varonen Kari. Kultasirkku Pohjois-Karjalassa 1977	85
Tiedonantoja	63
Tiedonantoja	93
Satunnaisvieraana (bairdinsirri)	87
Sekalaista	
Erola Reijo. Atlasmuistio vuodelle 1977	26
Koskela Kimmo. Ajatuksia Pohjois-Karjalan Lintutieteellisen Yhdistyksen toiminnan kehittämistä	91
Pursiainen Jouni. Atlasretki Ilomantsiin 11-12.6.1976	30
Tuulihaukkatutkimus jatkuu	27
Rengastajat Pohjois-Karjalassa	29
Tiedotuksia	31
Vetoomus mustavariksesta	57
Vetoomus ruskosuohaukasta	95

YHDISTYKSEN POSTILOKERO

Yhdistyksemme postilokero oli ilmoitettu virheellisesti Siipirikko 2/77 ja 3/77 kansilehdillä. Siis ei PL 199 vaan: PKLTY r.y. PL 119 80101 Joensuu 10!

Suomalaisesta

saat monta hyvää lintukirjaa

UUTUUS:

LINNUKIRJA LUONNOSSA

Pohjois-Karjalan Lintutieteellisen Yhdistyksen suosittelema viisi-osainen sarja

- Järvet, joet, suot ja peltoaukeat 29,00
- Metsä, puisto ja puutarha 29,00
- Meri ja rannikko 29,00
- Tunturit ja havumetsä 29,00
- Välimeri ja Alpit 29,00

Lars Jonsson

Linnut luonnonossa

Metsä, puisto ja puutarha

MUITA LINTUKIRJOJA

- Linnut ja linnunpesät 39,00
- Lintukäsikirja, Herman 43,00
- Lintuharrastajan kenttäopas, Avon 43,00
- Lintujensuojelun opas, Karhu 19,70
- Linnut Värikuvina 30,00
- Lintumaailman ihmeet, Han 69,00
- Lintukirja, Digest 129,00
- Laulava lintukirja, lajinkuvauskirja 36,00
- " " + 6 kpl äänilevyjä 62,00
- " " + 3 kpl kasetteja 115,00
- Euroopan lintuopas, Bruun 49,00
- Euroopan linnut, Peterson 46,00
- Pohjolan linnut värikuvina 1-12 + äänilev. 490,00
- Linnut - luonto lähikuvassa 22,00
- Retkeilijän lintuopas 33,10

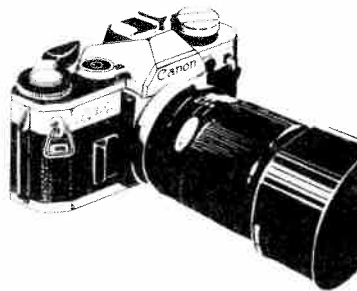
TULE JA TUTUSTU LIIKKEESSÄMME

SUOMALAINEN
KIRJAKAUPPA
KAUPPAKATU 23 • P. 22 365

100 sivua täyttä asiaa objektiiveista.

Jotta tietäisit mitä hyvältä objektiivilta vaaditaan Canon on julkaissut ainutlaatuisen objektiiviooppaan. 100 sivua täyttä asiaa. Opas on suomenkielinen ja kertoo kaiken objektiivien rakenteesta ja käytöstä.

Tule tutustumaan.

Täyttä asiaa objektiiveista.

Esittämällä tämän kupongin lukkeessamme saat 100 sivuisen Canon -objektiivikirjan hintaan 20 markkaa. Saat sen ilmaiseksi ostaessasi Canon AE-1, AT-1 kamerarungon tai Canon FD -objektiivin.

Nimi _____

Osoite _____

Canon

kuvasilta

Siltakatu 4 Kanavaranta puh. 21 211